

פרנסיסקו גויה

יצירות מופת על נייר מאוסף מוזיאון ישראל, ירושלים
במוזיאון הרמן שטרוק

Enterrar y callar.

70 יצירות מופת נדירות של פרנסיסקו גויה, בתערוכה חדשה במוזיאון שטרוק בחיפה. עבודות מטלטלות בשחור ולבן מהמאה ה-19 של הצייר הספרדי שהעביר ביקורת חריפה על המלחמה ומסרים חברתיים ופוליטיים הנראים אקטואליים כיום יותר מתמיד

בימים אלה שלאחר עימות מלחמתי שותת דם, שבהם שני הצדדים, הישראלי והפלסטיני, מלקקים את פצעייהם, ההתבוננות ביצירותיו של האמן הספרדי פרנסיסקו גויה (1746-1828) שנוצרו לפני כמאתיים שנים רלוונטית ומטלטלת מתמיד. בתערוכה "פרנסיסקו גויה: יצירות מופת על נייר מאוסף מוזיאון ישראל, ירושלים", שתפתח במוזיאון שטרוק בחיפה ב-18 בספטמבר, יוצגו כשבעים עבודות מתוך שלוש הסדרות הנודעות שלו: "זוועות המלחמה", ה"טאורומאכיה" ו"המשלים". יצירות אלמותיות אלה המוצגות כאן באופן נדיר השפיעו באופן מכריע על דורות של אמנים למן המאה ה-19 ועד ימינו אלה, וכונו את מעמדו של גויה כ"אמן המודרני הראשון".

פרנסיסקו גויה (1746-1828) שהיה צייר החצר הרשמי של מלכי ספרד, זוהה במהלך השנים כאמן נועז שסלל דרכים חדשניות וכמייצג מובהק של המצב הקיומי המודרני. גויה יצר מכלול של 290 הדפסים, שבתוכם ארבע סדרות תצריבים מרכזיות שאין להן אח ורע בעוצמתן האקספרסיבית, בקומפוזיציות שלהן ובשימושן החתרני בכיתובים מלווים. ב-1810 החל גויה ביצירת הסדרה "זוועות המלחמה" בעקבות הפלישה הצרפתית לספרד ב-1808 וההתנגדות הספרדית אליה. הוא הגיב להתרחשויות והמראות הקשים של מלחמת ספרד-צרפת לא על ידי מראות ניצחון וגבורה אלא בתיעוד נוקב של הזוועות ושל האלימות המשתלחת של שני הצדדים המציג את חוסר התוחלת שבמלחמה. העבודות מציגות באופן תקדימי מבט מפוכח והיענות מוסרית חסרת פשרות לסבל האנושי ולברבריות שבמלחמה תוך שילוב של הממד האלגורי. הסדרה מהווה ציון דרך באופני ייצוג המלחמה באמנות ומבשרת את צילום העיתונות של המאה ה-20. סדרת ה"טאורומאכיה" מ-1816, עוסקת בספורט הספרדי הלאומי של מלחמת השוורים, ומתמקדת במאבק לחיים ובמוות לצד דיון במעשה הצפייה עצמו. את הסדרה "המשלים", יצר גויה בעשור האחרון לחייו והיא מבוססת על משלים ספרדיים ידועים ומהווה את השלב המוקצן והמסתורי ביותר שבסדרות ההדפסים שלו. יצירתו הגרפית אינה פרי הזמנה של פטרון אלא פרויקט עצמאי ופרטי של האמן שמבקש לבחון את הקיום האנושי, את ממדיו האכזריים והמפלצתיים המהולים בתשוקות, במעשי גבורה, באמונות תפלות. במרכזה נמצאים התבונה והשיגעון כשהם אווזים יד ביד, כאשר החלום שבמצויאות, הקיטוע, העמימות, השעיית המרחב-זמן הלכיד והברור, העודפות וההיפוך המערערים על תפיסות פשטניות של מושגי הייצוג והאמת. הם כופים על הצופה הכרה בתודעה אמביוולנטית שאינה כבולה במוסכמות ומבטאת מצב קיומי מודרני של שבר, פרגמנטריות וחוסר שלמות.

אוצרת: אירנה גורדון

